

2025/1106

28.5.2025 г.

РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2025/1106 НА СЪВЕТА

от 27 май 2025 година

за създаване на инструмента „Мерки за сигурността на Европа (SAFE) чрез укрепване на европейската отбранителна промишленост“

(текст от значение за ЕИП)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 122 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като има предвид, че:

- (1) Агресивната война на Русия срещу Украйна и последиците от нея за европейската и световната сигурност поставят под въпрос функционирането на Европейския съюз.
- (2) В отговор на тези трудности, в заключенията си от 6 март 2025 г. Европейският съвет, като припомни Версайската декларация от 11 март 2022 г. и Стратегическия компас за сигурността и отбраната, одобрен на 21 март 2022 г., подчерта, че Европа трябва да стане по-суверенна, с повече отговорност за собствената си отбрана и по-добре подготвена да действа и да се справя самостоятелно с непосредствените и бъдещите трудности и заплахи. На посочения Европейски съвет всички държави членки поеха ангажимент да засилят цялостната си отбранителна готовност, да намалят стратегическите зависимости, да преодолеят слабостите в критичните си способности и да укрепят съответно европейската отбранителна технологична и индустриална база (ЕОТИБ) в целия Съюз, за да бъде Съюзът в състояние да доставя по-успешно оборудване в необходимите количества и с необходимото ускорено темпо.
- (3) На 18 май 2022 г. Комисията и върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност направиха съвместно съобщение относно анализа на недостига на инвестиции в отбраната и бъдещите действия, в което беше подчертано, че в Съюза е налице разминаване между потребностите и финансирането, промишления капацитет и способностите в областта на отбраната.
- (4) На 20 юли 2023 г. Европейският парламент и Съветът приеха Регламент (ЕС) 2023/1525 ⁽¹⁾ относно подкрепата за производството на боеприпаси (ASAP) с цел оказване на спешна подкрепа за засилване на производствените мощности на европейската отбранителна промишленост, гарантиране на сигурността на веригите на доставка, създаване на условия за ефективност на процедурите за възлагане на поръчки, решаване на недостига на производствени мощности и насърчаване на инвестициите.
- (5) На 18 октомври 2023 г. Европейският парламент и Съветът приеха Регламент (ЕС) 2023/2418 ⁽²⁾, с който се създава Инструмент за укрепване на европейската отбранителна промишленост чрез съвместни поръчки (АУЕОПСР) с цел да се засили сътрудничеството между държавите членки на етапа на възлагането на поръчки в областта на отбраната с цел преодоляване в дух на сътрудничество на най-неотложните и критични дефицити в запасите на държавите членки, и по-специално на възникналите в резултат на агресивната война на Русия срещу Украйна.
- (6) В своите заключения от 14 и 15 декември 2023 г. Европейският съвет, след като направи преглед на работата, извършена по прилагането на Версайската декларация и Стратегическия компас за сигурността и отбраната, подчерта, че е необходимо да се направи повече за постигане на целите на Съюза за повишаване на отбранителната готовност. Като предварително условие за постигането на такава готовност и за защита на Съюза бе посочено съществуването на силна отбранителна промишленост, за което е необходимо европейската отбранителна промишленост да стане по-устойчива, иновативна и конкурентоспособна.

⁽¹⁾ Регламент (ЕС) 2023/1525 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юли 2023 г. относно подкрепата за производството на боеприпаси (ASAP) (ОВ L 185, 24.7.2023 г., стр. 7, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1525/oj>).

⁽²⁾ Регламент (ЕС) 2023/2418 на Европейския парламент и на Съвета от 18 октомври 2023 г. за създаване на Инструмент за укрепване на европейската отбранителна промишленост чрез съвместни поръчки (АУЕОПСР) (ОВ L, 2023/2418, 26.10.2023 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2418/oj>).

- (7) С цел да се надгради върху опита, натрупан във връзка с регламенти (ЕС) 2023/2418 и (ЕС) 2023/1525, както и да се разшири обхватът на заложената в тях концепция в по-дългосрочна и структурирана перспектива, на 5 март 2024 г. Комисията прие предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Програма за европейската отбранителна промишленост и рамка от мерки за гарантиране на своевременната наличност и доставка на отбранителни продукти (ПЕОП).
- (8) От началото на 2025 г. обаче се наблюдава рязко влошаване на обстановката от гледна точка на сигурността в Съюза, не само поради продължаващата заплаха от страна на Русия, ускорения ѝ преход към военновременна икономика и динамиката на войната в Украйна, но и поради несигурността, произтичаща от установяването на геополитическа обстановка, в която Съюзът трябва значително да увеличи усилията си, за да обезпечи самостоятелно своята отбрана. Това скорошно влошаване увеличава опасността за Съюза и налага спешното извършване от страна на държавите членки на мащабни публични инвестиции за укрепване на ЕОТИБ. В резултат на това се увеличава и необходимостта от ускоряване, в дух на солидарност, на оказването на подкрепа от страна на Съюза на онези държави членки, които е вероятно да бъдат изправени пред сериозни затруднения поради необходимите мащабни публични инвестиции, които може да имат отражение върху икономическото им положение. Предвид заплахите за сухопътните, въздушните и морските граници на Съюза и произтичаща от това необходимост от извършване на мащабни публични инвестиции, тази солидарност е особено важна за държавите членки, които са изложени в най-голяма степен на военни заплахи. В това отношение дължащите се на Русия и Беларус заплахи се характеризират с особено значение и неотложен характер. Предвид времето, необходимо за разработване на продукти и засилване на съответния промишлен производствен капацитет в целия Съюз, е жизненоважно за Съюза да започне възможно най-скоро да оказва подкрепа на тези държави членки, за да могат много бързо да възлагат поръчки, като така повишат предвидимостта за сектора на отбранителната промишленост и го насърчат да инвестира в кратки срокове за целите на засилването на производствените мощности.
- (9) Вероятно е мащабите и скоростта, с която от държавите членки се изисква да увеличат инвестициите в промишлени отбранителни способности, да се отрази съществено на публичните финанси на държавите членки във време, когато бюджетите на няколко държави членки продължават да бъдат под силен натиск.
- (10) Тази извънредна обстановка, която не е причинена от държавите членки и която е извън техния контрол, оправдава предприемането на спешни мерки от страна на Съюза с цел създаването на временен инструмент, който да осигури финансова помощ под формата на инструмент „Мерки за сигурността на Европа“ (наричан по-нататък „инструментът SAFE“) на държавите членки, които желаят да инвестират в промишлено производство в областта на отбраната.
- (11) Инструментът SAFE следва да осигури възможност за спешни и мащабни публични инвестиции в европейската отбранителна промишленост с цел бързо увеличаване на производствения капацитет, подобряване на своевременната наличност на отбранителни продукти и ускоряване на структурните промени и приспособяване към тях. Тъй като настоящият регламент е извънреден и временен отговор на неотложни трудности, свързани с функционирането на Съюза, финансовата помощ по него следва да се предоставя само за целите на преодоляването на отрицателните икономически последици от влошаващата се обстановка от гледна точка на сигурността и на удовлетворяването на непосредствените потребности на държавите членки в областта на възлагането на поръчки, което да допринесе за повишаване на промишлената отбранителна готовност на ЕОТИБ. Инструментът SAFE следва да бъде част от цялостните усилия на равнището на Съюза и на национално равнище за отделяне на повече средства за инвестиции в отбранителната промишленост с цел реакция на кризисната обстановка, произтичаща от настоящите заплахи за сигурността. За да бъдат подкрепени тези усилия, успоредно с това следва да се предприемат допълнителни мерки за действие на равнището на Съюза и на национално равнище, включително прилагане на съществуващите разпоредби за гъвкавост в рамките на Пакта за стабилност и растеж.
- (12) Финансовата помощ по линия на инструмента SAFE следва да бъде усвоявана от държавите членки по начин, който съответства на съвместно договорените от държавите членки приоритети в областта на отбранителните способности в рамките на общата външна политика и политика на сигурност (ОВППС), сътрудничеството на държавите членки по линия на постоянното структурирано сътрудничество, установено с Решение (ОВППС) 2017/2315 на Съвета⁽³⁾, инициативите и проектите на Европейската агенция по отбрана (EDA) и гражданската и военната помощ на Съюза за Украйна. При прилагането на настоящия регламент държавите членки следва надлежно да отчитат съответните дейности, провеждани от Организацията на Северноатлантическия договор (НАТО), и по-специално целите на НАТО във връзка със способностите, както и от други партньори, когато тези дейности обслужват интересите на Съюза в областта на сигурността и отбраната.

⁽³⁾ Решение (ОВППС) 2017/2315 на Съвета от 11 декември 2017 г. за установяване на постоянно структурирано сътрудничество (ПСС) и определяне на списъка на участващите държави членки (ОВ L 331, 14.12.2017 г., стр. 57, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2017/2315/oj>).

- (13) Държавите членки следва да могат да използват финансовата помощ по линия на инструмента SAFE във взаимодействие с други съществуващи и бъдещи програми на Съюза, по-специално за съфинансиране на конкретни действия. Успоредно с това, в програмите на Съюза за насърчаване на сътрудничеството в сферата на поръчките в областта на отбраната или целящи в по-общ план оказване на подкрепа за конкурентоспособността на ЕОТИБ може конкретно да бъде предвидена допълнителна подкрепа от Съюза. Такава допълнителна подкрепа може да се прилага за съвместно възлагане на поръчки, които се ползват от финансовата помощ по линия на инструмента SAFE, или за икономически оператори, участващи в такива поръчки, за да се насърчи засилването на съответния промишлен капацитет и да се увеличи допълнително въздействието на инструмента SAFE върху ЕОТИБ.
- (14) С цел да се намали административната тежест за държавите членки, в рамките на съответните програми и особено програмите за оказване на подкрепа на сътрудничеството в областта на съвместното възлагане на поръчки, Комисията следва да може да взема предвид информацията, предоставена съгласно настоящия регламент, и по-специално за целите на докладването във връзка с усвояването на финансовата подкрепа. Това би спомогнало да се опростят условията за кандидатстване за финансова подкрепа.
- (15) Липсата на сътрудничество между държавите членки доведе до неефективност и до увеличаване в Съюза на броя на еднородните отбранителни системи, което засяга постигането на целта за защита на територията на Съюза, преследвана от съответните национални инвестиции, като едновременно с това води до фрагментация и намалява мащаба на операциите на значителни части от ЕОТИБ. За да се преодолее това положение, държавите членки бенефициери следва да използват финансовата помощ по линия на настоящия регламент за възлагане на съвместни поръчки. Допустимите дейности, разходи и мерки, финансирани чрез свързани с отбраната съвместни поръчки, следва да са свързани с първият списък от приоритетни области, определени от Европейския съвет, при отчитане на извлечените от войната в Украйна поуки, в съответствие с вече извършената работа в рамките на Европейската агенция по отбрана (EDA) и при пълно съгласуване с НАТО: боеприпаси и ракети; артилерийски системи, включително способности за прецизен дълбочинен удар; способности за наземни бойни действия и техните спомагателни системи, включително оборудване за войници и пехотни оръжия; защита на критична инфраструктура; кибернетична среда; военна мобилност, включително мерки за противодействие на мобилността; системи за противовъздушна и противоракетна отбрана; морски повърхностни и подводни способности; безпилотни летателни апарати и системи против безпилотни летателни апарати; стратегически спомагателни способности, като например, но не само, стратегически въздушен транспорт, зареждане във въздуха, системи C4ISTAR, както и космически активи и услуги; защита на космическите активи; изкуствен интелект и електронна война. Целта на тези съвместни поръчки следва да бъде ускоряване на приспособяването към структурните промени на производствените мощности за отбранителни продукти чрез осигуряване на оперативна съвместимост и взаимозаменяемост в рамките на Съюза, насърчаване на сътрудничеството на етапа на възлагане, подпомагане на увеличаването на производствените мощности, както и разработване и придобиване на съответната инфраструктура, оборудване и логистични услуги.
- (16) С цел спешното укрепване на индустриалната база на Съюза по ефикасен и автономен начин, в контекста на скорошното развитие на геополитическата обстановка и извънредната заплаха за сигурността на Съюза и неговите държавите членки, и съответно на повишаването на ефективността и добавената стойност на финансовата помощ, предоставяна по линия на инструмента SAFE, в настоящия регламент следва да се определят условия за допустимост за използването на тази финансова помощ от държавите членки. Изпълнителите и подизпълнителите, участващи в съвместното възлагане на поръчки по линия на инструмента SAFE, следва съответно да са установени в Съюза, в членовете на Европейската асоциация за свободна търговия, които членуват в Европейското икономическо пространство (наричани по-нататък „членуващи в ЕИП държави от ЕАСТ“) или в Украйна, където да се намират и техните изпълнителни управленски структури, и да използват за целите на съвместното възлагане на поръчки инфраструктура, съоръжения, активи и ресурси, разположени на територията на държава членка, на членуваща в ЕИП държава от ЕАСТ или на Украйна. За да се гарантира, че изпълнителите и подизпълнителите, участващи в съвместното възлагане на поръчки, не действат в противоречие с интересите на Съюза и неговите държави членки в областта на сигурността и отбраната, те следва да не бъдат контролирани от трета държава или субект от трета държава. В този контекст контролът следва да се разбира като способността за упражняване на решаващо пряко или косвено влияние върху правен субект посредством един или повече междинни правни субекти. Държавите членки, участващи в процедури за възлагане на поръчки, ползващи се с подкрепа по линия на инструмента SAFE, носят отговорността за осигуряване на изпълнението на условията за допустимост.
- (17) При определени обстоятелства следва да е възможна дерогация от принципа изпълнителите и подизпълнителите, участващи в съвместно възлагане на поръчки, да използват инфраструктура, съоръжения, активи и ресурси, разположени на територията на държава членка, членуваща в ЕИП държава от ЕАСТ или Украйна, и да не се контролират от трета държава или субект от трета държава. При тези обстоятелства правен субект, установен в Съюза, в членуваща в ЕИП държава от ЕАСТ или в Украйна, който използва инфраструктура, съоръжения, активи и ресурси, разположени извън територията на държава членка, членуваща в ЕИП държава от ЕАСТ или Украйна, и/или е контролиран от трета държава или субект от трета държава, следва да може да участва, ако са изпълнени строгите условия във връзка с интересите на Съюза и неговите държави членки в областта на сигурността и отбраната, установени в рамките на ОВППС съгласно дял V от Договора за Европейския съюз (ДЕС).

- (18) Правните субекти, установени в Съюза, в членуваша в ЕИП държава от ЕАСТ или в Украйна, и контролирани, когато това е допустимо, от трета държава, която не е Украйна, нито членуваша в ЕИП държава от ЕАСТ (наричана по-нататък „друга трета държава“), или от субект от друга трета държава, следва да може да участват в съвместно възлагане на поръчки, ако са преминали скрининг по смисъла на Регламент (ЕС) 2019/452 на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁴⁾ и, когато е необходимо, подходящи мерки за намаляване на риска или ако на Комисията са предоставени гаранции съгласно настоящия регламент, одобрени съгласно националните процедури на държавата членка, членувашата в ЕИП държава от ЕАСТ или Украйна. С цел намаляване на административната тежест Комисията следва да предложи опростен стандартизиран образец за гаранциите. Такива гаранции следва да се предоставят само ако са изпълнени строгите условия, свързани с интересите на Съюза и неговите държави членки в областта на сигурността и отбраната, установени в рамките на ОВППС съгласно дял V ДЕС.
- (19) За да се гарантира своевременните наличност и доставка на отбранителни продукти от ЕОТИБ и да се ускори нейното приспособяване към структурните промени и съответно да се повиши ефективността на предоставената финансова помощ, е важно да се установят минимални условия за създадената в рамките на Съюза стойност. Поради това договорите за съвместно възлагане на поръчки следва да съдържат изискване разходите за компонентите, които не са с произход от Съюза, членуваша в ЕИП държави от ЕАСТ и Украйна, да не са по-високи от 35 % от прогнозните разходи за компонентите на крайния продукт. Комисията може да утвърди насоки за изчисляването на този процент.
- (20) Критериите за допустимост следва да са съобразени със съществуващите вериги на доставка и промишленото сътрудничество с партньори извън Съюза, както и да позволяват изпълнението на изискванията за капацитет. Поради това следва да бъдат допустими съвместните поръчки с участието на подизпълнители, на които са разпределени между 15 % и 35 % от стойността на поръчката и които не са установени в Съюза, в членуваша в ЕИП държава от ЕАСТ или в Украйна или чиито изпълнителни управленски структури не са в Съюза, в членуваша в ЕИП държава от ЕАСТ или в Украйна.
- (21) За някои отбранителни продукти, чиито базови технологии не са широко достъпни в Съюза или които могат да се окажат труднозаменяеми в голям мащаб, следва да се определят допълнителни условия, за да се гарантира свободата на въоръжените сили на държавите членки, свързана с тези продукти, без налагани от трети държави ограничения. Ето защо, във връзка с такива отбранителни продукти изпълнителят или консорциумът от изпълнители следва да има възможността да взема решения, без ограничения, наложени от трети държави или субекти от трети държави, относно конфигурацията, приспособяването и измененията в проектните параметри на поръчаните отбранителни продукти, включително правомощието да заменят или отстраняват компоненти, спрямо които са наложени ограничения от трети държави или от субекти от трети държави.
- (22) Условията за допустимост по инструмента SAFE са насочени към постигането на целта за незабавно увеличаване на производствените мощности на отбранителната промишленост на Съюза, като същевременно се осигурява необходимата гъвкавост, като се отчита международния характер на веригите на доставка на съответните продукти и технологии. Освен членувашите в ЕИП държави от ЕАСТ и Украйна инструментът SAFE следва да предвижда и възможност присъединяващи се държави, държави кандидатки и потенциални кандидатки, както и трети държави, с които Съюзът е сключил партньорство в областта на сигурността и отбраната (необвързващ инструмент, НИ), да участват в съвместно възлагане на поръчки в рамките на инструмента SAFE.
- (23) Двустранните и многостранните споразумения, предвиждащи мерки за икономическо, финансово или техническо сътрудничество, включително за предоставяне на помощ, между Съюза и една или повече от тези държави със сходна политика, различни от Украйна и членувашите в ЕИП държави от ЕАСТ, също следва да дават възможност за евентуално участие в съвместно възлагане на поръчки по линия на инструмента SAFE на изпълнители и подизпълнители, установени в съответните държави, в съответствие с реда и условията, определени в тези споразумения. Тези споразумения следва да не засягат допустимостта във връзка с продуктите, които отговарят на изискването разходите за компонентите, които не са с произход от Съюза, членувашите в ЕИП държави от ЕАСТ и Украйна, да не надвишават 35 % от прогнозните разходи за компонентите на крайния продукт.

⁽⁴⁾ Регламент (ЕС) 2019/452 на Европейския парламент и на Съвета от 19 март 2019 г. за създаване на рамка за скрининг на преки чуждестранни инвестиции в Съюза (ОВ L 79 I, 21.3.2019 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj>).

- (24) Като стане по-силен и разполагащ с повече способности в областта на сигурността и отбраната Съюзът ще допринесе положително за световната и трансатлантическата сигурност и ще допълва НАТО — организацията, която за държавите, членуващи в нея, продължава да бъде основата на тяхната колективна отбрана. Съюзът е поел ангажимент за по-нататъшно укрепване и задълбочаване на трансатлантическото сътрудничество и ангажираност в областта на сигурността и отбраната, с оглед на подобряването на оперативната съвместимост, продължаването на промишленото сътрудничество и осигуряването на реципрочен достъп до най-съвременни технологии с надеждни партньори, като същевременно се укрепва ЕОТИБ. Настоящият регламент следва да спомогне за постигането на тези цели.
- (25) Държавите членки, които желаят да получат финансова помощ по линия на инструмента SAFE, следва да подадат искане до Комисията, придружено от план за инвестиции в европейската отбранителна промишленост (наричан по-нататък „планът“). За да се улесни изготвянето на плановете, Комисията и държавите членки следва да обменят информация с цел определяне на ориентировъчното разпределение на сумите по заемите. Комисията следва да оценява всички искания, подадени от държавите членки. Когато проверява съответствието на плановете с предвидените в настоящия регламент критерии, Комисията следва да използва експертния опит на ЕДА или, когато е целесъобразно, на Военния секретариат на ЕС. При изготвянето на плановете държавите членки следва да имат възможност да обменят информация с Комисията, за да адаптират проектите на своите планове преди представянето им. В хода на изпълнението на плановете държавите членки следва да имат възможност да ги изменят, когато Комисията прецени, че те не отговарят на условията, предвидени в настоящия регламент. Комисията следва да разпределя сумите по заемите между съответните държави членки, като прилага принципите на равно третиране, солидарност, пропорционалност и прозрачност, по-специално ако общият размер на поисканите заеми надхвърли общия максимален размер на финансовата помощ, която е налична по линия на инструмента SAFE. Заемите следва да се разпределят между поискалите ги държави членки съгласно принципите на равно третиране, солидарност, пропорционалност и прозрачност. В плановете следва да се съдържат мерки за повишаване на устойчивостта на сектора на европейската отбранителна промишленост, по-специално чрез улесняване на достъпа до пазара в областта на отбраната на МСП, дружествата със средна пазарна капитализация и новите субекти в сектора на отбраната.
- (26) С оглед на значението на финансовите последици от подкрепата за държавите членки съгласно настоящия регламент и на необходимостта да се гарантира съгласуваност между различните области на външната дейност на Съюза и неговата икономическа политика, като се има предвид специфичните функции, възложени на Съвета в тези области, на Съвета следва да бъдат предоставени изпълнителни правомощия в определените в настоящия регламент случаи.
- (27) С цел да се улесни изпълнението на плановете Комисията и всяка заинтересована държава членка следва да сключат оперативно споразумение, съдържащо подробни разпоредби относно изплащането на финансовата помощ, включително примерен график за изплащането ѝ, и да подпишат споразумение за заем, в което подробно се посочват условията на подкрепата под формата на заем по линия на инструмента SAFE. Следва да бъде предоставено предварително финансиране в размер на 15 %, за да се позволи бързото започване на изпълнението на дейностите, разходите и мерките по линия на инструмента SAFE.
- (28) Целесъобразно е финансовата помощ да бъде организирана съгласно диверсифицираната стратегия за финансиране, предвидена в член 224 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 на Европейския парламент и на Съвета⁽³⁾ (наричан по-нататък „Финансовият регламент“), и установения единен метод на финансиране, което се очаква да повиши ликвидността на облигациите на Съюза и привлекателността и разходната ефективност на емитирането от Съюза. Заемите следва да се предоставят с достатъчно дълъг срок за погасяване, до максимум 45 години, като принципно за погасяването на главницата би могло да се предвиди гратисен период от 10 години. Поради съображения от пруденциален характер, свързани с управлението на кредитния портфейл, делът на заемите, отпуснати на трите държави членки, съставляващи най-голям дял от отпуснатите заеми, не следва да надвишава 60 % от максималната финансова помощ по линия на инструмента SAFE.

⁽³⁾ Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 на Европейския парламент и на Съвета от 23 септември 2024 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза (ОВ L, 2024/2509, 26.9.2024 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

- (29) За да се оптимизира използването на наличната финансова помощ, когато останат налични суми след приемането на решение за изпълнение на Съвета съгласно настоящия регламент, е целесъобразно Комисията да публикува нова покана за изразяване на интерес. В такъв случай процедурите, предвидени за искането за финансова помощ, следва да се прилагат с необходимите адаптации, по-специално по отношение на съответните срокове и на факта, че следва да се представи изменение на плана.
- (30) Съвместното възлагане на поръчки следва да включва най-малко две участващи държави, които са държави членки, членуващи в ЕИП държави от ЕАСТ или Украйна, като най-малко една от тях следва да бъде държава членка, ползваща се с подкрепа под формата на заем по линия на инструмента SAFE. Освен това, присъединяващи се държави, други държави кандидатки и потенциални кандидатки, както и други трети държави, с които Съюзът е сключил партньорство в областта на сигурността и отбраната (НИ), следва да могат да участват в съвместното възлагане на поръчки с държава членка, ползваща се от финансова помощ по линия на инструмента SAFE. Съвместното възлагане на поръчки може да включва съществуващи договори за поръчки, които отговарят на същите условия. Следва да е допустима и подкрепа за поръчки, възлагани от една държава членка, когато договарят е подписан не по-късно от 30 май 2026 г., при условие че тази държава членка предприеме всички необходими мерки, по които е постигнато съгласие в оперативното споразумение, за да разшири кръга на извличащите ползи от този договор, чрез активни контакти с други държави членки, членуващи в ЕИП държави от ЕАСТ и Украйна, както и с присъединяващи се държави, държави кандидатки, потенциални кандидатки или други трети държави, с които Съюзът е сключил партньорство в областта на сигурността и отбраната. Включването на членуващите в ЕИП държави от ЕАСТ и на Украйна сред минималния брой държави, необходим за съвместно възлагане на поръчки, е обосновано съответно поради тясното партньорство на тези държави и Съюза в промишленото производство в областта на отбраната и поради факта, че Украйна е пряко засегната от продължаващата агресивна война на Русия. Държавите членки се насърчават също така да продължат да подкрепят Украйна с оборудването, придобито с финансовата помощ по линия на инструмента SAFE. Участието на тези трети държави в съвместни поръчки, възложени на ЕОТИБ, на отбранителната технологична и индустриална база на Украйна или на членуващите в ЕИП държави от ЕАСТ, следва да спомогнат за повишаването на равнището на съвкупното търсене, необходимо за увеличаване на производствения капацитет и осигуряване на подкрепа за повишаване на оперативната съвместимост на системите и продуктите, внедрявани от най-близките партньори на Съюза в тази област, като при това евентуално създаде възможност за участващите държавите членки да получат по-изгодни цени.
- (31) С Директива 2009/81/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁽⁶⁾ се урежда координирането на процедурите за възлагане на поръчки в областта на отбраната и сигурността, като се отчитат изискванията на държавите членки в областта на сигурността и задълженията, произтичащи от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС). Посочената директива предвижда специални разпоредби, приложими в случай на спешност, породена от криза, като например съкращаване на сроковете за получаване на оферти и възможността за използване на процедурата на договаряне без предварително публикуване на обявление за поръчка. За да се засили ефективността на инструмента SAFE за преодоляването, в дух на солидарност, на спешната ситуация, породена от развитието на геополитическата обстановка, е необходимо във възможно най-кратък срок да започнат мащабни инвестиции в ЕОТИБ.
- (32) За целта следва да се улесни възлагането на поръчки, основани на възлагане, в които участва най-малко една държава членка, ползваща се от финансова помощ по линия на инструмента SAFE. Сроковете, определени в Директива 2009/81/ЕО, включително съкратените срокове, предвидени в член 33, параграф 7 от посочената директива, не осигуряват достатъчна гъвкавост за справяне със спешността на настоящата кризисна ситуация. Поради това държавите членки, които възлагат поръчки, като използват помощта, предоставена по линия на инструмента SAFE, следва да се считат за намиращи се в спешна ситуация, породена от криза, която оправдава използването на процедурата на договаряне без предварително публикуване на обявление, предвидена в Директива 2009/81/ЕО. Освен това, предвид спешността, породена от настоящата кризисна ситуация, налагаща незабавни и мащабни инвестиции в ЕОТИБ, и за да се защитят интересите в областта на сигурността на държавите членки, които участват във възлагане на поръчки, ползващи се с подкрепа по линия на инструмента SAFE, е необходимо също така да се предвиди възможност да се допусне участието в действащо рамково споразумение или договор на възлагащи органи на държави членки, които първоначално не са били страни по рамковото споразумение или договора, дори ако първоначално такава възможност не е била предвидена, при условие че има предварително съгласие от предприятието, сключило рамковото споразумение или договора.

⁽⁶⁾ Директива 2009/81/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно координирането на процедурите за възлагане на някои поръчки за строителство, доставки и услуги от възлагащи органи или възложители в областта на отбраната и сигурността и за изменение на директиви 2004/17/ЕО и 2004/18/ЕО (ОВ L 216, 20.8.2009 г., стр. 76, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/81/oj>).

- (33) Инструментът SAFE цели да допринесе за обществената сигурност, която представлява висш интерес, като съпътства финансовите усилия на държавите членки за осигуряване, чрез разрастване на ЕОТИБ, на своевременните наличност и доставка на отбранителни продукти, което ще позволи на държавите членки да бъдат подготвени за всякакъв вид агресия. Посредством използването на условия за допустимост инструментът цели да подпомогне конкурентоспособността и промишлената готовност на ЕОТИБ, които са необходими за повишаване на способността на държавите членки да защитават територията на Съюза и на неговите държави членки по ефикасен и автономен начин. Инструментът SAFE има и второстепенната цел да повиши, чрез използването на съвместно възлагане на поръчки, оперативната съвместимост на отбранителните продукти. Целесъобразно е, в дух на солидарност и за да се гарантира финансовата устойчивост на действията, необходими за преодоляване на сериозните затруднения, свързани с наличността на отбранителни продукти, тези усилия да бъдат придружени от мерки за избягване на необходимостта от предварително финансиране на дължимите данъци. Отбранителните продукти, получени в рамките на съвместно възлагане на поръчки, ползващи се с подкрепа по линия на инструмента SAFE, следва поради това да бъдат освободени от данък върху добавената стойност (ДДС) чрез временно освобождаване от ДДС, приложимо съгласно Директива 2006/112/ЕО на Съвета ⁽⁷⁾. Това освобождаване следва да бъде целево и да се прилага само за доставките, извършени за целите на договорите, произтичащи от възлагане на поръчки по линия на инструмента SAFE.
- (34) Съюзът продължава да бъде изцяло ангажиран с международната солидарност. Всички мерки, считани за необходими и предприети съгласно настоящия регламент, включително мерките, необходими за предотвратяване или облекчаване на критичен недостиг, следва да бъдат прилагани по начин, който е целенасочен, прозрачен, пропорционален, временен и съобразен със задълженията в рамките на Световната търговска организация.
- (35) Настоящият регламент следва да се прилага съгласно съответните правила, приети съгласно член 322 ДФЕС, по-специално Финансовия регламент и Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2092 на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁸⁾.
- (36) Настоящият регламент не засяга приложимото международно право, забраняващо употребата, разработването или производството на определени отбранителни продукти и технологии.
- (37) Комисията и държавите членки следва да могат да участват в комуникационни дейности, за да се осигури видимостта на финансирането от Съюза и, когато е целесъобразно, да се гарантира, че подкрепата по линия на инструмента SAFE се съобщава и посочва чрез декларация за финансирането.
- (38) Настоящият регламент не засяга принципа, че в съответствие с член 4, параграф 2 ДЕС националната сигурност остава единствено в рамките на отговорността на всяка държава членка, нито предвиденото в член 346 ДФЕС право на всяка държава членка да закриля основните интереси на своята сигурност.
- (39) Настоящият регламент следва да се прилага, без да се засяга особеният характер на политиката за сигурност и отбрана на определени държави членки.
- (40) За да се даде възможност прилагането на настоящия регламент да започне възможно най-скоро с оглед на постигането на целите му, той следва да влезе в сила по спешност,

ПРИЕ НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

Член 1

Предмет и обхват

С настоящия регламент се създава инструментът „Мерки за сигурността на Европа чрез укрепване на европейската отбранителна промишленост“ (наричан по-нататък „инструментът SAFE“), по линия на който на държавите членки се предоставя финансова помощ, позволяваща им да направят спешни и мащабни публични инвестиции в подкрепа на европейската отбранителна промишленост в отговор на настоящата кризисна обстановка.

С настоящия регламент се определят условията и процедурите за предоставяне на финансовата помощ по линия на инструмента SAFE и усвояването ѝ от държавите членки на и се предвиждат правила за опростени и ускорени процедури за съвместно възлагане на поръчки за придобиването на отбранителни продукти и други продукти за отбранителни цели, които са част от следните категории:

⁽⁷⁾ Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 г. относно общата система на данъка върху добавената стойност (ОВ L 347, 11.12.2006 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2006/112/oj>).

⁽⁸⁾ Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2092 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2020 г. относно общ режим на обвързаност с условия за защита на бюджета на Съюза (ОВ L 433I, 22.12.2020 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj>).

- а) първа категория: боеприпаси и ракети; артилерийски системи, включително способности за прецизен дълбочинен удар; способности за наземни бойни действия и техните спомагателни системи, включително оборудване за войници и пехотни оръжия; малки безпилотни летателни апарати (клас 1 на НАТО) и съответните системи против безпилотни летателни апарати; защита на критична инфраструктура; кибернетична среда; и военната мобилност, включително мерки за противодействие на мобилността;
- б) втора категория: системи за противовъздушна и противоракетна отбрана; морски повърхностни и подводни способности; безпилотни летателни апарати, които не са малки безпилотни летателни апарати (класове 2 и 3 на НАТО), и съответните системи против безпилотни летателни апарати; стратегически спомагателни способности, като например, но не само, стратегически въздушен транспорт, зареждане във въздуха, системи C4ISTAR; както и космически активи и услуги; защита на космическите активи; изкуствен интелект и електронна война.

Член 2

Определения

За целите на настоящия регламент се прилагат следните определения:

- 1) „отбранителен продукт“ означава стоки, услуги и строителство, попадащи в обхвата на Директива 2009/81/ЕО, посочени в член 2 от нея;
- 2) „други продукти за отбранителни цели“ означава всяка стока, услуга и строителство, необходими или предназначени за целите на отбраната, които са различни от попадащите в обхвата на Директива 2009/81/ЕО и посочени в член 2 от нея;
- 3) „съвместно възлагане поръчки“ означава процедурата за възлагане на поръчка за отбранителни продукти или други продукти за отбранителни цели и произтичащите от нея договори, която е проведена от най-малко от една държава членка, получаваща финансова помощ по линия на инструмента SAFE, и една допълнителна държава членка или една членуваща в Европейското икономическо пространство държава от Европейската асоциация за свободна търговия (наричана по-нататък „членуваща в ЕИП държава от ЕАСТ“), или Украйна. Освен това в съвместното възлагане на поръчки могат да участват и присъединяващи се държави, държави кандидатки и потенциални кандидатки, както и други трети държави, с които Съюзът е сключил партньорство в областта на сигурността и отбраната (необвързващ инструмент, НИ). Съвместното възлагане на поръчки може да включва съществуващи договори за поръчки, които отговарят на същите условия.

Член 3

Допълващ характер на инструмента SAFE

Инструментът SAFE допълва мерките, предприети от Съюза, както и от държавите членки за извършването на спешни и мащабни публични инвестиции в подкрепа на европейската отбранителна промишленост.

Член 4

Условия за използване на инструмента SAFE

- 1. Всяка държава членка може да поиска финансова помощ по линия на инструмента SAFE (наричана по-нататък „финансова помощ“) за дейности, разходи и мерки, насочени към справяне с кризисната обстановка съгласно член 1. Тези дейности, разходи и мерки трябва да са свързани с отбранителни продукти или други продукти за отбранителни цели и да бъдат извършвани чрез съвместно възлагане на поръчки, при спазване на правилата за допустимост, предвидени в член 16, и да имат за цел:
 - а) ускоряване на приспособяването на отбранителната промишленост към структурните промени, включително чрез създаване и засилване на нейните производствени мощности, както и чрез свързани спомагателни дейности;
 - б) подобряване на своевременната наличност на отбранителни продукти, включително чрез съкращаване на сроковете за извършване на доставките, запазване на производствени слотове или натрупване на запаси на отбранителни продукти, междинни продукти и суровини; или
 - в) осигуряване на оперативна съвместимост и взаимозаменяемост в Съюза.
- 2. Всяка държава членка може да използва финансовата помощ по линия на инструмента SAFE във взаимодействие с други програми на Съюза съгласно правилата на тези програми. Финансовата помощ по линия на инструмента SAFE може да се използва и за финансиране на дейности, в които Съюзът има участие по линия на друга програма на Съюза.

3. Чрез дерогация от параграф 1 от настоящия член, може да бъде допустима подкрепата по линия на инструмента SAFE за поръчки, възложени от една държава членка, когато договорът за поръчката е бил подписан не по-късно от 30 май 2026 г. Когато държава членка включи такава поръчка в плана, посочен в член 7, параграф 2, тя предприема активно всички необходими мерки, за да разшири обхвата на съответния договор по поръчката до най-малко още една държава членка или членуваща в ЕИП държава от ЕАСТ, или Украйна, в допълнение към всяка заинтересована присъединяваща се държава, държава кандидатка, потенциална кандидатка или друга трета държава, с която Съюзът е сключил партньорство в областта на сигурността и отбраната. Условията за допустимост, предвидени в член 16, параграфи 2—14, се прилагат *mutatis mutandis*.

Член 5

Форма на финансовата помощ

Финансовата помощ е под формата на заем, отпуснат от Съюза на съответната държава членка.

Член 6

Максимален размер на финансовата помощ

Максималният размер на финансовата помощ под формата на заеми, предоставени по линия на инструмента SAFE, е 150 000 000 000 EUR.

Член 7

Искане за финансова помощ и планове за инвестиции в европейската отбранителна промишленост

1. Всяка държава членка, която желае да получи финансова помощ по линия на инструмента SAFE, изпраща искане за това до Комисията до 30 ноември 2025 г. Искането се придружава от план за инвестиции в европейската отбранителна промишленост (наричан по-нататък „планът“).
2. Планът трябва да е надлежно мотивиран и обоснован. Той трябва да съдържа следните елементи:
 - а) описание на отбранителния продукт и на други продукти с отбранителна цел;
 - б) описание на планираните дейности, прогнозните разходи и мерките в съответствие с член 4;
 - в) когато е приложимо, описание на предвиденото участие на Украйна в планираните дейности, разходи и мерки или на предвидените действия в полза на Украйна;
 - г) описание на планираните мерки за осигуряване спазването на член 16 и на правилата за възлагане на поръчки, включително описание на начина, по който ще се гарантира спазването им.
3. Когато е целесъобразно, държавите членки включват описание на дейностите за укрепване на сигурността на доставките и устойчивостта, по-специално чрез улесняване на достъпа до пазара в областта на отбраната за МСП, дружества със средна пазарна капитализация и новите субекти в сектора на отбраната.
4. При изготвянето на плановете си държавите членки могат да поискат от Комисията да организира обмен на добри практики и, когато е целесъобразно, се стремят към полезни взаимодействия с плановете за инвестиции в отбранителната промишленост на други държави членки, за да се даде възможност на отправилите искане държави членки да се възползват от опита на други държави членки.
5. Държавите членки могат да представят на Комисията изменено искане за финансова помощ, придружено от изменен план, когато това е надлежно обосновано от промяна в планираните разходи или мерки и при условие че са налични суми за отпускането на заеми.

Член 8

Решение по искането за финансова помощ

1. Комисията оценява придруженото от плана искане за финансова помощ и без неоправдано забавяне взема решение по него.
2. Когато установи, че искането отговаря на условията, определени в настоящия регламент, и по-специално предвидените в член 4, член 7, параграф 2 и член 16, Комисията представя предложение за решение на изпълнение на Съвета, с което да бъде отпусната финансовата помощ.

3. Решението за изпълнение на Съвета, посочено в параграф 2, съдържа:
 - а) потвърждение, че посоченото в член 7, параграф 1 искане отговаря на условията, предвидени в настоящия регламент;
 - б) размера на подкрепата под формата на заем и дела ѝ, който се плаща предварително съгласно член 11.
4. Във всички случаи Комисията съобщава оценката си на искането на съответната държава членка, като ѝ предоставя обосновка за нея.
5. Когато представя на Съвета предложението за решение за изпълнение в съответствие с параграф 2, Комисията взима предвид съществуващите и очакваните потребности от финансиране на отправилата искането държава членка, както и вече подадените или предстоящите да бъдат подадени от други държави членки искания за финансова помощ по настоящия регламент, като съблюдава принципите на равно третиране, солидарност, пропорционалност и прозрачност. Предложението се представя без необосновано забавяне.
6. Съветът приема посоченото в параграф 2 решение за изпълнение по правило в срок от 4 седмици от приемането на предложението на Комисията.
7. Когато след приемането на решението за изпълнение съгласно параграф 2, останат налични средства за финансовата помощ по линия на инструмента SAFE, Комисията може да публикува нова покана за изразяване на интерес до 31 декември 2026 г. В такъв случай процедурата, предвидена в член 7 и в параграфи 1—5 от настоящия член, се прилага *mutatis mutandis*.
8. Решение за изпълнение съгласно параграф 2 може да бъде прието до 30 юни 2027 г.

Член 9

Операции по получаване и отпускане на заеми

1. За финансиране на подкрепата по линия на инструмента SAFE под формата на заеми на Комисията се предоставя правомощието, от името на Съюза, да заема необходимите средства на капиталовите пазари или от финансови институции, в съответствие с член 224 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 (наричан по-нататък „Финансовият регламент“).
2. Операциите по получаване и отпускане на заеми по линия на инструмента SAFE се извършват в евро.

Член 10

Споразумение за заем и оперативното споразумение

1. След като приеме посоченото в член 8, параграф 2 решение за изпълнение на Съвета, Комисията сключва споразумение за заем и оперативното споразумение с отправилата искането държава членка.
2. В споразумението за заем се определят срокът на разполагаемост на заема и подробните условия за подкрепата по линия на инструмента SAFE под формата на заеми. Максималният срок на споразумението за заем е 45 години. В допълнение към елементите, посочени в член 223, параграф 4 от Финансовия регламент, в споразумението за заем се посочват размерът на предварителното финансиране и условията за уравнивяването му.
3. В оперативното споразумение се определя връзката между изпълнението на плана и съответната финансова помощ, включително предварителен график за изплащане на траншовете по заема и, когато е целесъобразно, годишен таван. Освен това в тези оперативни споразумения се определят видовете оправдателни документи и контролни механизми във връзка с изпълнението от страна на държавите членки на специалните изисквания за допустимост съгласно член 16, както и подробните елементи, посочени в член 14.

Член 11

Предварително финансиране

1. Държавите членки могат да поискат до 15 % от подкрепата под формата на заем за техните планове да им бъдат изплатени предварително.
2. Изплащането на предварителното финансиране е обвързано с влизането в сила на посоченото в член 10, параграф 2 споразумение за заем. В споразумението за заем може да се предвиди, че плащането на предварителното финансиране е обусловено от сключването на посоченото в член 10, параграф 3 оперативното споразумение.
3. Плащанията се извършват в зависимост от наличието на финансови средства. Предварителното финансиране може да се изплати наведнъж или на няколко части.

Член 12**Правила относно изплащането на траншове и спирането на заеми**

1. Срокът на разполагаемост на заема, който съответства на периода, през който могат да се одобряват плащания към съответната държава членка съгласно настоящия член, изтича на 31 декември 2030 г. Плащанията се извършват на траншове и в зависимост от наличието на финансови средства. Траншовете могат да се изплащат наведнъж или на няколко части.
2. Съответната държава членка може да подаде до Комисията надлежно обосновано искане за плащане. Държавите членки могат да подават до Комисията такива искания за плащане два пъти годишно. Държавата членка представя обосновката на искането за плащане заедно с доказателства за напредъка в изпълнението на плана.
3. Комисията оценява пълнотата, точността и съгласуваността на искането за плащане, посочено в параграф 2, без неоправдано забавяне и най-късно в рамките на два месеца след получаването му. Ако нейната оценка относно изпълнението на предвидените в настоящия регламент условия е положителна, тя приема без неоправдано забавяне решение за разрешаване на изплащането на съответния транш по заема.
4. Ако в резултат на оценката, посочена в параграф 3, Комисията заключи, че искането за плащане, посочено в параграф 2, е недостатъчно обосновано, плащането на заема се спира изцяло или частично. Съответната държава членка може да изложи своето становище в срок от един месец от представянето на оценката на Комисията.
5. Комисията оценява без неоправдано забавяне становището, посочено в параграф 4. Тя възобновява отпускането на заема, когато съответната държава членка докаже, че е предприела необходимите мерки, за да гарантира задоволително изпълнение на условията, определени в настоящия регламент.

Член 13**Пруденциални правила, приложими за портфейла от заеми**

Делът на заемите, отпуснати на трите държави членки, имащи най-големия дял от отпуснатите заеми, не може да превишава 60 % от максималния размер на финансовата помощ, посочен в член 6.

Член 14**Проверки и одити**

Споразумението за заем трябва да съдържа необходимите разпоредби относно проверките и одитите, които се изискват съгласно член 223, параграф 4 от Финансовия регламент.

Член 15**Докладване**

1. Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета годишен доклад за използването на финансовата помощ.
2. Когато е целесъобразно, докладът се придружава от предложение за удължаване на срока на разполагаемост по инструмента SAFE.

Член 16**Правила за допустимост на съвместно възлагане на поръчки в подкрепа на инвестиции в отбранителната промишленост**

1. Допустима е подкрепата по линия на инструмента SAFE само за съвместно възложените поръчки, които отговарят на условията за допустимост, определени в настоящия член.
2. Без да се засягат условията, съдържащи се в споразуменията, посочени в член 17, процедурите за съвместно възлагане на поръчки и договорите за отбранителни продукти трябва да включват предвидените в параграфи 3—13 и 15 от настоящия член изисквания за участие на изпълнители и подизпълнители, участващи в съвместното възлагане на поръчки.
3. Участващите в съвместното възлагане на поръчки изпълнители и подизпълнители трябва да са установени и да имат изпълнителни управленски структури в Съюза, членуваща в ЕИП държава от ЕАСТ или Украйна. Те не може да бъдат контролирани от трета държава, която не е членуваща в ЕИП държава от ЕАСТ или Украйна, нито от субект от друга трета държава, който не е установен в Съюза, в членуваща в ЕИП държава от ЕАСТ или в Украйна.

4. Чрез дерогация от параграф 3, за да бъде отчетено промишленото сътрудничество с партньори извън Съюза, е допустима подкрепата по линия на инструмента SAFE за съвместно възлагане на поръчки, включващи подизпълнител, на когото са разпределени между 15 % и 35 % от стойността по договора, който не е установен и няма изпълнителни управленски структури в Съюза, в членуващата в ЕИП държава от ЕАСТ или в Украйна, при условие че е изпълнено най-малко едно от посочените по-долу условия:

- а) между изпълнителя и този подизпълнител преди датата на влизане в сила на настоящия регламент е установено пряко договорно правоотношение, свързано с отбранителния продукт;
- б) изпълнителят се задължава да проучи в срок от две години осъществимостта на замяната на ресурса, осигурен от този подизпълнител, с алтернативен, свободен от ограничения ресурс с произход от Съюза, от членуващите в ЕИП държави от ЕАСТ или от Украйна, който отговаря на техническите и времевите изисквания.

5. Чрез дерогация от параграф 3, правен субект, установен в Съюза и контролиран от друга трета държава или от субект от друга трета държава, може да участва в съвместно възлагане на поръчки, ако е преминал скрининг по смисъла на Регламент (ЕС) 2019/452 и, при необходимост, подходящи мерки за намаляване на риска, или ако предостави гаранции, проверени от държавата членка, в която е установен изпълнителят или подизпълнителят, който участва в съвместното възлагане на поръчки. Тези гаранции съдържат уверения, че участието на съответния изпълнител или подизпълнител в съвместното възлагане на поръчки не е във вреда на интересите на Съюза и неговите държави членки в областта на сигурността и отбраната, установени в рамките на общата външна политика и политика на сигурност съгласно дял V от Договора за Европейския съюз.

6. С цел да се осигури хармонизиран подход в целия Съюз за посочените в параграф 5 гаранции може да се използва стандартизиран образец, осигурен от Комисията, като самите гаранции са част от тръжните спецификации. С гаранциите се обосновава по-специално, че за целите на съвместното възлагане на поръчки са въведени мерки, така че да се гарантира следното:

- а) контролът върху участващ в съвместно възлагане на поръчки изпълнител или подизпълнител не се упражнява по начин, който възпрепятства или ограничава способността му да изпълни поръчката и да постигне резултатите; и
- б) не се допуска достъп на трета държава или на субект от трета държава до класифицирана информация във връзка със съвместно възлагане на поръчки, а служителите или другите лица, участващи в съвместното възлагане на поръчки, имат разрешение за достъп до класифицирана информация, дадено от държава членка в съответствие с националните законови и подзаконовни актове.

7. Възлагащият орган, провеждащ съвместното възлагане на поръчки, уведомява Комисията за предприетите мерки за намаляване на риска по смисъла на Регламент (ЕС) 2019/452 или за гаранциите, посочени в параграф 5. При поискване от Комисията ѝ се предоставя допълнителна информация за предприетите мерки или гаранции.

8. Използваните за целите на съвместното възлагане на поръчки инфраструктура, съоръжения, активи и ресурси на участващите в него изпълнители и подизпълнители трябва да се намират на територията на държава членка, членуваща в ЕИП държава от ЕАСТ или Украйна. Ако участващи в съвместно възлагане на поръчки изпълнители или подизпълнители не разполагат с налични алтернативи или съответни инфраструктура, съоръжения, активи и ресурси на територията на държава членка, членуваща в ЕИП държава от ЕАСТ или Украйна, те могат да използват свои инфраструктура, съоръжения, активи и ресурси, които се намират или се съхраняват извън тези територии, ако използването им не е във вреда на интересите на Съюза и неговите държави членки в областта на сигурността и отбраната.

9. Може да се приеме, че изпълнителите и подизпълнителите, участващи в съвместното възлагане на поръчки, отговарят на условията за допустимост, посочени в параграфи 3—7, ако изпълняват равностойни условия съгласно регламенти (ЕС) 2018/1092⁽⁹⁾, (ЕС) 2021/697⁽¹⁰⁾, (ЕС) 2023/1525 или (ЕС) 2023/2418 на Европейския парламент и на Съвета и ако последващи промени не засягат изпълнението на тези условия.

⁽⁹⁾ Регламент (ЕС) 2018/1092 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 г. за създаване на Европейска програма за промишлено развитие в областта на отбраната с цел подкрепа на конкурентоспособността и иновационния капацитет на отбранителната промишленост на Съюза (ОВ L 200, 7.8.2018 г., стр. 30, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1092/oj>).

⁽¹⁰⁾ Регламент (ЕС) 2021/697 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2021 г. за създаване на Европейски фонд за отбрана и за отмяна на Регламент (ЕС) 2018/1092 (ОВ L 170, 12.5.2021 г., стр. 149, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/697/oj>).

10. Разходите за компонентите, които не са с произход от Съюза, членуваща в ЕИП държава от ЕАСТ и Украйна, не може да са по-високи от 35 % от приблизително оценените разходи за крайния продукт. За целите на съвместно възлагане на поръчки, ползващи се с подкрепа по линия на инструмента SAFE, не може да бъде доставян никакъв компонент от трета държава, която нанася вреди на интересите на Съюза или на неговите държави членки в областта на сигурността и отбраната.

11. За отбранителни продукти, свързани с втората категория, посочена в член 1, втора алинея, буква б), изпълнителите трябва да разполагат с възможността да вземат решения без ограничения, наложени от трети държави или субекти от трети държави, върху конфигурацията, приспособяването и измененията в проектните параметри на поръчания отбранителен продукт, включително признатото правомощие да заменят или отстраняват компоненти, спрямо които има ограничения, наложени от трети държави или от субекти от трети държави.

12. За целите на настоящия член „участващ във възлагането на съвместна поръчка подизпълнител“ означава всеки правен субект, който предоставя критични ресурси, които имат уникални характеристики от съществено значение за функционирането на даден продукт, на когото са възложени най-малко 15 % от стойността на договора и който се нуждае от достъп до класифицирана информация за целите на изпълнението на договора.

13. Държавите членки гарантират, че процедурите за възлагане на поръчки и договорите за други продукти с отбранителна цел в резултат от съвместно възлагане на поръчки, ползващи се с подкрепа по линия на инструмента SAFE, съдържат подходящи условия за допустимост с цел защита на интересите на Съюза и на неговите държави членки в областта на сигурността и отбраната.

14. Държавите членки описват подробно в плана, посочен в член 7, условията за допустимост съгласно параграфи 3—11, 13, 14 и 15 от настоящия член, без да се засягат условията, съдържащи се в споразуменията, посочени в член 17. Финансовата помощ зависи от представянето на информацията, указана в оперативното споразумение, посочено в член 10, заедно с искането за плащане.

15. Държавите членки могат да използват финансовата помощ по линия на инструмента SAFE, за да финансират участието си в процедури за възлагане на поръчки, провеждани в съответствие с член 168, параграф 2 или 3 от Финансовия регламент. В такъв случай, чрез дерогация от член 168, параграфи 2 и 3 от Финансовия регламент, трети държави, участващи в съвместно възлагане на поръчки, могат да участват и във всички механизми за възлагане на поръчки, посочени в член 168, параграфи 2 и 3 от Финансовия регламент и да се ползват от тях.

Член 17

Условия за участие на субекти и продукти от други трети държави

1. Съюзът може да сключва двустранни или многостранни споразумения с присъединяващи се държави, потенциални кандидатки и държави кандидатки, различни от Украйна, както и други трети държави, с които е сключил партньорство в областта на сигурността и отбраната (НИ), за да включи в условията за допустимост, посочени в член 16, тези държави и техните територии, в съответствие с параграфи 2 и 3 от настоящия член.

2. В двустранното или многостранното споразумение, посочено в параграф 1, се пояснява как се прилагат посочените в член 16 условия за допустимост. В него се определят по-специално:

- а) условията и редът за участие в съвместно възлагане на поръчки по линия на инструмента SAFE на изпълнители и подизпълнители, установени в третата държава, включително условията за мястото на изпълнителните управленски структури и за контрола от страна на трети държави или субекти от трети държави;
- б) разпоредбите във връзка с местоположението на инфраструктурата, съоръженията, активите и ресурсите на изпълнителите или подизпълнителите, участващи в съвместното възлагане на поръчки, които се използват за производството на отбранителни продукти или други продукти за отбранителни цели, доставяни по договори, сключени в резултат от съвместно възлагане на поръчки по линия на инструмента SAFE;
- в) разпоредбите във връзка с разходите за компонентите с произход от третата държава, включително минимален дял на компоненти с произход от Съюза, членуваща в ЕИП държава от ЕАСТ или Украйна и максимален дял на компоненти, които не са с произход от Съюза, членуваща в ЕИП държава от ЕАСТ, Украйна или трета държава, която е страна по споразумението;

- г) разпоредбите във връзка с наложените от трети държави, които не са страни по споразумението, или от субекти, установени на територията на такива трети държави, ограничения относно конфигурацията, приспособяването и измененията в проектните параметри на отбранителния продукт, поръчката за който е възложена с подкрепа по линия на инструмента SAFE.
3. Двустранното или многостранното споразумение:
- а) осигурява справедлив баланс между участието на третата държава и ползите за нея;
- б) определя условията за финансовото участие на третата държава в полза на Съюза;
- в) определя всякакви други подходящи мерки за сигурност на доставките на продукта, предмет на поръчката;
- г) спомага за повишаване на стандартизирането на отбранителните системи и за по-добра оперативна съвместимост между способностите на държавите членки и на съответните други трети държави.
4. Участието, посочено в параграф 3, буква б), представлява външен целеви приход съгласно член 21, параграф 5 от Финансовия регламент и се използва за програми, по които в съответствие с приложените за тях правила се оказва подкрепа на отбранителната промишленост на Съюза, на отбранителната промишленост на Украйна и на Украйна.

Член 18

Изменение на рамкови споразумения или на договори

1. Когато при възлагане на поръчка се ползва подкрепа по линия на инструмента SAFE, разпоредбите, предвидени в параграфи 2—4, се прилагат за съществуващо рамково споразумение или съществуващ договор, когато това рамково споразумение или този договор има за предмет закупуването на отбранителни продукти, финансира се от най-малко една от участващите държави членки изцяло или частично с предоставен по линия на инструмента SAFE заем и не предвижда възможност за съществено изменение. При прилагането на параграфи 2 и 3 сключилият рамковото споразумение или договора възлагащ орган получава предварителното съгласие на предприятието, с което е сключил рамковото споразумение или договора.
2. Възлагащият орган на държава членка може да измени съществуващо рамково споразумение или съществуващ договор за отбранителни продукти, когато рамковото споразумение или договор е бил сключен с предприятие, отговарящо на критерии, които са равностойни на предвидените в член 16, параграфи 3—13 от настоящия регламент, за да добави като страни по рамковото споразумение или по договора нови възлагащи органи от други държави, участващи във възлагането на поръчки. Член 29, параграф 2, първа алинея от Директива 2009/81/ЕО не се прилага за възлагащите органи, които първоначално не са били страна по рамковото споразумение или по договора.
3. Чрез дерогация от член 29, параграф 2, трета алинея от Директива 2009/81/ЕО, възлагащ орган на държава членка може съществено да измени посочените в рамково споразумение или в договор количества с прогнозна стойност над определените в член 8 от Директива 2009/81/ЕО прагове, когато рамковото споразумение или договорът е сключен с предприятие, отговарящо на критерии, равностойни на предвидените в член 16, параграфи 3—13 от настоящия регламент, и доколкото изменението е строго необходимо за прилагането на параграф 2 от настоящия член.
4. При договорите с клауза за индексирание посочената в параграф 3 стойност се изчислява въз основа на актуализираната стойност.
5. Възлагащият орган, който е изменил дадено рамково споразумение или даден договор в случаите, посочени в параграфи 2 и 3 от настоящия член, публикува обявление за това в *Официален вестник на Европейския съюз* в съответствие с член 32 от Директива 2009/81/ЕО.
6. В случаите, посочени в параграфи 2 и 3, се прилага принципът на равни права и задължения между възлагащите органи, които са страни по рамковото споразумение или по договора, по-специално по отношение на разходите за допълнително поръчани количества.

Член 19

Случаи, когато при възлагане на поръчки, ползващи се с подкрепа по линия на инструмента SAFE, е оправдано използването на процедурата на договаряне без публикуване на обявление за поръчка

Приема се, че поръчка, в която участва най-малко една държава членка, ползваща се от финансова помощ по линия на инструмента SAFE, отговаря на условието за спешност в резултат на криза за целите на член 28, параграф 1, буква в) от Директива 2009/81/ЕО.

Член 20**Освобождаване от ДДС при внос и доставка на отбранителни продукти**

1. За целите на настоящия регламент доставките, вътреобщностните придобивания и вносет на отбранителни продукти или други продукти за целите на отбраната, които се извършват по договори, сключени в резултат на поръчки, ползващи се с подкрепа по линия на инструмента SAFE, се освобождават от данъка върху добавената стойност (ДДС), приложим съгласно Директива 2006/112/ЕО. Освобождаването се извършва с възможност за приспадане на платения на предходния етап ДДС.

2. Удостоверението за освобождаване от ДДС, поместено в приложението, служи за потвърждаване, че сделката отговаря на условията за освобождаване от ДДС съгласно настоящия регламент. Това удостоверение се подпечатва от компетентните органи на държавата членка на субекта, придобиващ отбранителните продукти или други продукти за целите на отбраната по договори, сключени в резултат на възлагане на поръчки, ползващи се с подкрепа по линия на инструмента SAFE, и се съхранява от доставчика на тези продукти като част от неговите документи.

Член 21**Прилагане на правилата за класифицирана и чувствителна информация**

1. С цел да се улесни обменът на класифицирана и чувствителна информация между Комисията и държавите членки, както и, когато е целесъобразно, с изпълнителите и другите крайни бенефициери, Комисията създава защитена система за обмен на такава информация.

2. Комисията има достъп до информацията, включително класифицираната, която ѝ е строго необходима, за да проверява условията за извършване на плащанията, да извършва проверки, прегледи, одити, разследвания и доклади, както и за целите на посочените в член 14 проверки и одити.

Член 22**Информация, комуникация и публичност**

1. Комисията и държавите членки могат да предприемат, включително съвместно със съответните национални органи, комуникационни действия за осигуряването на видимост на Съюза по отношение на финансовата помощ, предвидена в съответните планове за инвестиции в европейската отбранителна промишленост, при надлежно съблюдаване на изискванията за сигурност. Комисията може да гарантира, когато е целесъобразно, че подкрепата по линия на инструмента SAFE се съобщава и потвърждава чрез декларация за финансирането.

2. Ползващите се от финансова помощ по линия на инструмента SAFE държави членки осигуряват видимост на финансовата помощ от Съюза, при надлежно съблюдаване на изискванията за сигурност, включително, когато е приложимо, чрез поставяне на емблемата на Съюза и подходяща декларация за финансирането, гласяща „финансирано от Европейския съюз — инструмент SAFE“, по-специално когато популяризират съвместните поръчки и резултатите от тях, като предоставят согласувана, ефективна и пропорционална целева информация на различни видове аудитория, включително на медиите и обществеността.

3. Комисията осъществява информационни и комуникационни дейности по отношение на инструмента SAFE, на действията, предприети по него, и на получените резултати. Когато прецени за целесъобразно, Комисията уведомява за дейностите си представителствата на Европейския парламент и ги приобщава към провеждането на своите дейности.

Член 23

Влизане в сила

Настоящият регламент влиза в сила в деня след публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки.

Съставено в Брюксел на 27 май 2025 година.

За Съвета

Председател

A. SZŁAPKA

ПРИЛОЖЕНИЕ

УДОСТОВЕРЕНИЕ ЗА ОСВОБОЖДАВАНЕ ОТ ДДС ПО ИНСТРУМЕНТА SAFE

Сериен номер (незадължително):	
1. ОТГОВАРЯЩ НА УСЛОВИЯТА ЗА ДОПУСТИМОСТ СУБЕКТ	
Наименование/име	
Улица и номер	
Пощенски код, населено място	
Държава членка на субекта	
2. КОМПЕТЕНТЕН ОРГАН, ПОЛАГАЩ ПЕЧАТ(наименование, адрес и телефонен номер)	
3. ДЕКЛАРАЦИЯ НА ОТГОВАРЯЩИЯ НА УСЛОВИЯТА ЗА ДОПУСТИМОСТ СУБЕКТ	
Отговарящият на условията за допустимост субект декларира, че продуктите, посочени в клетка 4, се финансират по инструмента SAFE.	
Отговарящият на условията за допустимост субект се задължава да плати на държавата членка, в която се намира мястото на доставка на придобитите отбранителни продукти или други продукти за отбранителни цели, ДДС, който би бил дължим, ако продуктите не отговарят на условията за освобождаване.	
Място, дата	Име и длъжност на подписващото лице
	Подпис

4. ОПИСАНИЕ НА ПРОДУКТИТЕ, ЗА КОИТО СЕ ИСКА ОСВОБОЖДАВАНЕ ОТ ДДС

А. Информация относно доставчика

1) Име и адрес

2) Държава членка

3) Номер по ДДС или данъчен номер

Б. Информация относно продуктите:

№	Подробно описание на продуктите (или препратка към приложения формуляр за поръчка)	Количество или брой	Стойност без включен ДДС		Валута
			Стойност на единица	Обща стойност	
		Обща сума			

5. УДОСТОВЕРЕНИЕ ОТ КОМПЕТЕНТНИТЕ ОРГАНИ НА ДЪРЖАВАТА ЧЛЕНКА ПО ПРИДОБИВАНЕ

Пратката/доставката на продуктите, описани в клетка 4, отговаря на условията за освобождаване от ДДС.

Име и длъжност на подписващото лице

Място, дата

Печат

Подпис

18/18

ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2025/1106/oj>